

MILJØRAPPORT 2019

Grønne departementer

Miljøvennlig departementsvirksomhet moderniserer
og effektiviserer staten

Departementenes sikkerhets-
og serviceorganisasjon
i samarbeid med
departementene

innhold

Miljøledelse	4
Miljømål	8
Hva er EMAS?	10
Samarbeid	11
Miljøresultater	12
Avfall	12
Sammenlagte avfallsmengder	13
Sammenlagt kildesorteringsgrad	13
Samlet opplag av regjeringsdokumenter	14
Gjenbruksprosent på innlevert IKT-utstyr	15
Kopipapirforbruk	16
Flyreiser	17
Videokonferanser	18
Anskaffelser	19
Innkjøp	19
Vannforbruk	21
Energiforbruk	22
Bygningenenes klimafotavtrykk	23

Departementsfellesskapets felles miljøpolicy

Departementsfellesskapet skal ved god miljøledelse kontinuerlig forbedre miljøprestasjonen og bidra til et bærekraftig samfunn ved å redusere overforbruk, unngå unødvendig forurensning, og fremme innovasjon og klimavennlige løsninger.

Departementsfellesskapet arbeider målrettet med å forbedre miljøprestasjonen. Høsten 2010 vedtok departementene og Departementenes sikkerhets- og serviceorganisasjon (DSS) å etablere et felles miljøledelsessystem i henhold til kravene i EUs EMAS-forordning. Prosjektet ble kalt Grønne Departementer. Alle departementene og DSS er nå en del av prosjektet.

Miljøledelsessystemets overordnede oppgave er å være departementsfellesskapets verktøy for å forbedre miljøprestasjonen og å begrense departementsdriftens negative miljøpåvirkning.

Miljøledelse

Systematisk arbeid for kontinuerlig forbedring av miljøprestasjonen og miljøledelsessystemet

EMAS er en forkortelse for Eco-Management Audit Scheme, og er en frivillig ordning for miljøledelse. I henhold til EMAS er miljøledelse i departementsfellesskapet et samarbeid mellom departementene og DSS.

Miljøledelsessystemet er avgrenset til driften av departementsfellesskapet. Dette arbeidet fokuserer derfor på forbedring av miljøprestasjon i driftsrelaterte prosesser og oppgaver, mens departementenes kjerneoppgaver holdes utenfor.

Det er likevel viktig å være bevisst Departmentsfellesskapets rolle i samfunnet, da dette kan ha innvirkning på miljøarbeidet. Både med tanke på å sette begrensninger, men også å gi muligheter.

I 2019 fortsatte omorganiseringen av EMAS-arbeidet, som ble påbegynt i 2018. Det ble da jobbet med å fastsette felles rutiner og felles miljømål for departementsfellesskapets miljøledelsessystem. Dette arbeidet vil fortsette inn i 2020.

Organisering og beslutningstaking

Departementenes sikkerhets- og serviceorganisasjon (DSS) er hovedleverandør av administrative fellestjenester til departementsfellesskapet, og miljøledelse er en av disse tjenestene.

Den øverste beslutningsmyndigheten for de administrative fellestjenestene ligger hos regjeringen/Kongen i statsråd.

Kommunal- og moderniseringsdepartementet (KMD) er gjennom rollen som etatsstyrer for DSS tillagt en koordinerings- og samordningsfunksjon på vegne av departementsfellesskapet. Dette ansvaret innebærer også at KMD gis beslutningsmyndighet til å treffe beslutninger på vegne av fellesskapet, men det

er samtidig et mål å etablere konsensus om felles prioriteringer.

EMAS-arbeidet følger den generelle styrings- og beslutningsmodellen for administrative fellestjenester i departementsfellesskapet som er illustrert under:

Modellen består av 3 nivåer:

- Kommunal- og moderniseringsdepartementet som etatsstyrer
- Strategisk forum – det sentrale samordningsorganet for styring og utvikling av administrative fellestjenester i departementsfellesskapet
- Tjenesteforum – faglig medvirkning og diskusjon, oppfølging av de enkelte tjenestene

I tillegg finnes et miljønettverk på et operativt nivå. Her foregår det daglige samarbeid mellom departementene og DSS, herunder faglig nettverk for DSS og departementenes miljøkontakter.

Strategisk forum

Strategisk forum er KMDs viktigste rådgivningsorgan i styringen og utviklingen av fellestjenestene og er opprettet for å ivareta ansvar og medvirkning på et strategisk nivå. Overordnede problemstillinger omkring drift og utvikling av tjenestene drøftes i forumet, herunder spørsmål om finansiering av tjenestene.

Ledelsens gjennomgang av status på miljøarbeidet presenteres årlig i strategisk forum.

Strategisk forum er sammensatt av ekspedisjonssjefene i alle administrasjonsavdelingene i departementene/SMK og ledes av KMD v/ekspedisjonssjefen i Statsforvaltningsavdelingen.

Tjenesteforum

Hensikten med Tjenesteforaene er å sikre god faglig medvirkning fra departementene/SMK i utviklingen av fellestjenestene. Det er her den faglige diskusjonen om utvikling av tjenestene ofte vil starte og Departementene deltar her normalt på seksjonsledernivå. Møtene i tjenesteforaene skal:

- Prioritere forslag til endringer og videreutvikling av tjenestene i tjenestekatalog
- Drøfte behov og anbefale prioriteringer for nye tjenester
- Vurdere kvalitet og nytte av tjenesteleveransene

Tjenesteforaene har ingen selvstendig beslutningsmyndighet. Sakene som drøftes der kan enten tas direkte til KMD for beslutning eller løftes videre opp til Strategisk forum.

Operativt miljøarbeid

I tillegg til foraene beskrevet over, koordinerer DSS det daglige miljørarbeidet med departementene gjennom et faglig nettverk. Nettetverket ledes av miljøleder i DSS og vert departementene stiller med sine miljøkontakter. En del av dette koordinerende ansvaret er at DSS blant annet arrangerer interne revisjoner, driver miljørapportering og avholde ledelsens gjennomgang på vegne av departementsfellesskapet.

Ledelsens gjennomgåelse

DSS fasiliterer og organiserer ledelsens gjennomgang i strategisk forum hvert år. Her vil departementsfellesskapets miljøår gjennomgås på overordnet nivå. Miljøkontaktene i departementene og miljøleder i DSS vil på eget initiativ orientere intern ledelse om departements- og DSS spesifikke miljøforhold årlig.

Deltakere

Arbeids- og sosialdepartementet (ASD)

Akersgata 64, Oslo

Har ansvaret for politikken knyttet til arbeidsmarked, arbeidsmiljø, pensjoner og velferd.

Barne- og familiedepartementet (BFD)

Akersgata 59, Oslo

Har ansvar for barn og unges oppvekst- og levekår, familie og samliv, tro og livssyn og forbrukerpolitikk.

Finansdepartementet (FIN) Akersgata 40, Oslo

Har ansvaret for å planlegge og iverksette den økonomiske politikken, budsjettpolitikken, skatte- og avgiftspolitikken, finansiell stabilitet og forvaltningen av Statens Pensjonsfond

Justis- og beredskapsdepartementet (JD)

Gullhaug Torg 4a, Oslo

Har ansvar for rettsvesenet, kriminalomsorgen, politi- og påtalemyndigheten, redningstjenesten, samfunnssikkerhet, utlendingsmyndigheter og polarområdene.

Kunnskapsdepartementet (KD)

Kirkegata 18, Oslo

Har ansvaret for barnehager, grunnskole, kulturskole, videregående opplæring, fagskoleutdanning, høyere utdanning, voksnes læring og kompetansepolitikk. Har også ansvar for forskning og integrering.

Helse- og omsorgsdepartementet (HOD)

Teatergata 9, Oslo

Har det overordnede ansvaret for at befolkningen får gode og likeverdige helse- og omsorgstjenester.

Klima- og miljødepartementet (KLD)

Kongens gate 18, Oslo

Ivaretar helheten i regjeringens klima- og miljøpolitikk.

Kommunal- og moderniseringsdepartementet (KMD)

Akersgata 59, Oslo

Har ansvaret for bostedspolitik, plan- og bygningsloven, kommuneøkonomi og lokalforvaltning, IKT- og forvaltningspolitikk, regional- og distriktpolitikk, valg gjennomføring, statlig arbeidsgiverpolitikk, samer og nasjonale minoriteter, kart- og geodatapolitikken. Moderdepartement til DSS.

Kulturdepartementet (KUD)

Grubbegata 1, Oslo

Har ansvar for den statlige politikken og forvaltningen på områdene kultur, likestilling og diskriminering, opphavsrett, medier, idrett, frivillig virksomhet og pengespill og lotteri.

Landbruks- og matdepartementet (LMD)

Teatergata 9, Oslo

Har hovedansvaret for mat- og landbrukspolitikken. Det omfatter arealforvaltning, jord- og skogbruk, husdyrhold, reindrift og utvikling av nye næringer med utgangspunkt i landbruket.

Nærings- og fiskeridepartementet (NFD)

Kongens gate 8, Oslo

Har ansvaret for å utforme en framtidsrettet nærings- og sjømatpolitikk.

Olje- og Energidepartementet (OED)

Akersgata 59, Oslo

Hovedoppgaven er å tilrettelegge en for en samordnet og helhetlig energipolitikk.

Samferdselsdepartementet (SD)

Akersgata 59, Oslo

Har det overordnede ansvaret for rammevilkår for post- og televirksomhet, for luftfarts-, veg- og jernbanesektoren, for riksvegferjene, kystforvaltningen og havne- og sjøtransportpolitikken.

Forsvarsdepartementet (FD)**Glacisgata 1, Oslo**

Har ansvar for utforming og iverksetting av norsk sikkerhet- og forsvarspolitik.

Utenriksdepartementet (UD)**7.juni-plassen 1, Oslo**

Hovedoppgave er å arbeide for Norges interesse internasjonalt.

Statsministerens kontor (SMK)**Glacisgata 1, Oslo**

Har ansvaret for å samordne og lede arbeidet i Regjeringen.

Departementenes sikkerhets- og service-organisasjon (DSS)**Akersgata 59, Grubbegata 14, Møllergata 17, Y-blokka, Teatergata 5 og Akersgata 64, Oslo**

Leverer fellestjenester for departementene og Statsministerens Kontor, ved kjøp eller egen produksjon. Dette omfatter bl.a sikkerhetstjenester, renholdstjenester, digitale tjenester og formidlingstjenester, samt miljøledelse.

Forpliktelser og krav

Alle relevante krav gjeldende ytre miljø som berører departementfellesskapets drift vurderes kontinuerlig gjennom samsvarsevalueringer. Den fullstendige og detaljerte oversikten over alle krav departementfellesskapet vurderer samsvar mot gjennomgås årlig under eksterne revisjoner.

Med krav menes lovkrav, forskriftskrav, kontraktskrav, avtalekrav, forpliktelser og standardkrav, som vår virksomhet må ta til følge og vise samsvar til.

Under følger sentrale lov- og forskriftskrav, gjengitt på lov- og forskriftsnivå, som departementfellesskapet vurderer samsvar med

- Forurensningsloven, kapittel 2, 5, 6
- Produktkontrollloven, §§3-3a
- Miljøinformasjonsloven, kapittel 2 og 3
- Lov om offentlige anskaffelser
- Avfallsforskriften, kapittel 11
- Forskrift om offentlige anskaffelser, kapittel 7
- Produktforskriften, kapittel 6

Miljømål

Departementene og DSS har miljømål som reflekterer felles ambisjoner

Avfall

Reduksjon i totale avfallsmengder

Departementsfellesskapet skal innen 2025 redusere den totale avfallsmengden med 20 prosent, sammenlignet med avfallsmengden i 2018

Øking av kildesorteringsgrad

Departementsfellesskapet skal innen 2025 oppnå en kildesorteringsgrad på 60 prosent

Det produseres årlig store mengder avfall i regjeringskvartalet og ved de andre departementsadressene. Avfall er en ressurs på avveie, og departementene og DSS skal fokusere på avfallsreduksjon, kildesortering og gjenvinning i vår daglige drift.

Innkjøp

Departementsfellesskapet skal innen 2025 ha en samlet andel miljømerkede innkjøp på 30 prosent innenfor produktkategoriene forbruksartikler og møbler

Departementene og DSS gjør avrop på rammeavtaler og foretar innkjøp for store summer hvert år. Det er viktig når det arbeides med å stille miljøkrav i anskaffelsesprosessen at ansatte som foretar konkrete innkjøp fra disse avtalene følger opp miljøkravene, ved å velge de mest miljøvennlige alternativene. Markedsmakten i anskaffelsesprosessen utgjør først en reell forskjell om vi velger de produktene som belaster miljøet minst ved innkjøp.

Anskaffelser

Alle rammeavtaler skal ha et uttrykt krav til miljø. I avtaler som har stor negativ miljøpåvirkning skal miljø inngå som et av tildelingskriteriene

Departementene og DSS kjøper varer og tjenester for store summer hvert år. Videre fremforhandler DSS rammeavtaler på vegne av departementene og Statsministerens Kontor. Omfanget av dette gir markedsmakt, og makt forplikter. Anskaffelser påvirker miljøet på mange måter avhengig av hvilke produkter og tjenester som etterspørres. Å stille miljøkrav i anskaffelser bidrar til å fremme utviklingen og sikre etterspørsel av mer miljøvennlige produkter og tjenester.

Flyreiser

Departementsfellesskapet skal innen 2025 redusere den totale andelen flyreiser for embetsverket

Departementenes kjerneoppgaver nødvendiggjør en del reisevirksomhet som medfører utslipp av klimagasser og redusert luftkvalitet. Dette gjelder både reiser ansatte foretar og reiser besøkende gjennomfører. Ikke alle flyreisene som gjennomføres er like nødvendige. Departementsfellesskapet ønsker at alle flyreiser, skal være nødvendige flyreiser.

Miljøkartlegging

For å bestemme hvordan departementsfellesskapet påvirker miljøet, har alle aktiviteter relatert til departementsdriften blitt vurdert ut i fra satte kriterier i en miljøkartlegging. På denne måten finner man frem til hvilke deler av departementsdriften som påvirker miljøet mest.

Departementsfellesskapet erkjenner at vi påvirker miljøet på langt flere måter enn hva våre miljømål peker på. Miljømålene reflekterer de vesentlige miljøaspektene som departementsfellesskapet har vurdert som mest tilgjengelig for oss å forbedre i tillegg til at de påvirker miljøet mest.

Gjennom departementsdriften vil blant annet kjemikaliebruk og beredskap også være tydelige miljøaspekt, men det ble valgt å ikke definere miljømål innenfor kjemikaliebruk ettersom at DSS sin renholdstjeneste følger opp dette aspektet gjennom sin Miljøfyrtårn sertifisering. Det ble også valgt å ikke ha miljømål på beredskap, da departementfelleskapet uansett vil opprettholde et

kontinuerlig arbeid for å forhindre ulykker uavhengig av et miljømål.

Departementene og DSS deler miljømål og samarbeider om å nå miljømålene som reflekterer den kollektive ambisjonen departementsfelleskapet har satt seg.

Hva er EMAS?

EMAS er en frivillig ordning for miljøledelse

EMAS (Eco-Management Audit Scheme) ble opprettet i 1997. Norske virksomheter kan delta i ordningen gjennom EØS-avtalen.

EMAS bygger på kravene i ISO 14001-standarden og har i tillegg noen tilleggskrav. Eksempler på dette er:

Krav til offentliggjøring av årlig miljøredegjørelse/
miljørapport

– Hvor en framstilling av årlige, målbare miljømessige endringer fremvises.

Krav til at miljøprestasjonen vurderes ved en gjennomgang i ledelsen, og krav til at interne revisjoner av miljøledelsessystemet gjennomføres.

Krav til at virksomheten arbeider for at øvrige leverandører og kontraktører er iforstått med kontraktsholders miljøpolicy og rutiner i den grad dette er mulig.

Mer effektivt miljøarbeid

For departementsfellesskapet betyr EMAS-godkjenning at miljø er inkludert som en viktig faktor i beslutninger for departementsdriften.

Et velfungerende miljøledelsessystem fungerer som et verktøy som lar departementsfellesskapet arbeide systematisk, hensiktsmessig og målrettet mot å forbedre miljøprestasjonen i departementsdriften. gjennom EØS-avtalen kan norske virksomheter delta i ordningen. For departementsfellesskapet betyr det at miljø er inkludert som en viktig faktor i beslutninger for departementsdriften.

Et velfungerende miljøledelsessystem fungerer som et verktøy som lar departementsfellesskapet arbeide systematisk, hensiktsmessig og målrettet mot å forbedre miljøprestasjonen i departementsdriften.

Samarbeid

Departementene og DSS har ulike roller i departementsfellesskapet, men er avhengig av hverandre for å forbedre miljøprestasjonen. Et godt samarbeid mellom DSS og departementene, departementsfellesskapet som leietaker og gårdeierne og et godt samarbeid med underleverandører er en forutsetning for at vi når våre mål innenfor miljø. Det er særlig innenfor to områder hvor et godt samarbeid mellom flere aktører er avgjørende for å forbedre vår miljøprestasjon.

Internt samarbeid

DSS som departementenes hovedtjenesteleverandør tilbyr et bredt spekter av tjenester til departementene. God tjenestesutvikling avhenger av nært samarbeid med kunden, og DSS utvikler stadig bedre og mer miljøvennlige tjenester på bakgrunn av dette samarbeidet med departementene.

Samarbeidet mellom DSS og departementene ligger sentralt i miljøledelsessystemet og det tette avhengighetsforholdet er et viktig premiss for kontinuerlig forbedring av vår felles miljøprestasjon.

Avfall

For å nå våre miljømål innen avfallsreduksjon og kildesortering, er et godt samarbeid mellom flere aktører helt nødvendig. Helt fra kildesortertingsbeholderne i kontorlokalene, til avfallslogistikken med henting av avfall og dialogen med underleverandører og renovatør kan bidra til å nå målene våre, eller hindre fremgang.

Energi

Departementene og DSS er leietakere hos Statsbygg. Statsbygg er sertifisert i henhold til ISO14001 og har blant annet ambisiøse miljømål for energieffektivisering av sine bygg. Dermed ivaretar Statsbygg miljøprestasjonen til bygningsmassen.

Miljøresultater

Tall og fakta for nøkkelområder i departementsfellesskapets miljøarbeid

Miljøarbeidet i departementsfellesskapet avgrenses til den daglige driften av departementene. Miljø er viktig for departementene og regjeringen, og miljøvennlig drift av departementsfellesskapet er en naturlig følge av dette.

Statistikken som presenteres viser progresjonen mot miljømålene, samt prestasjonen innenfor nøkkelområder som EMAS-forordningen pålegger oss og holde oversikt over.

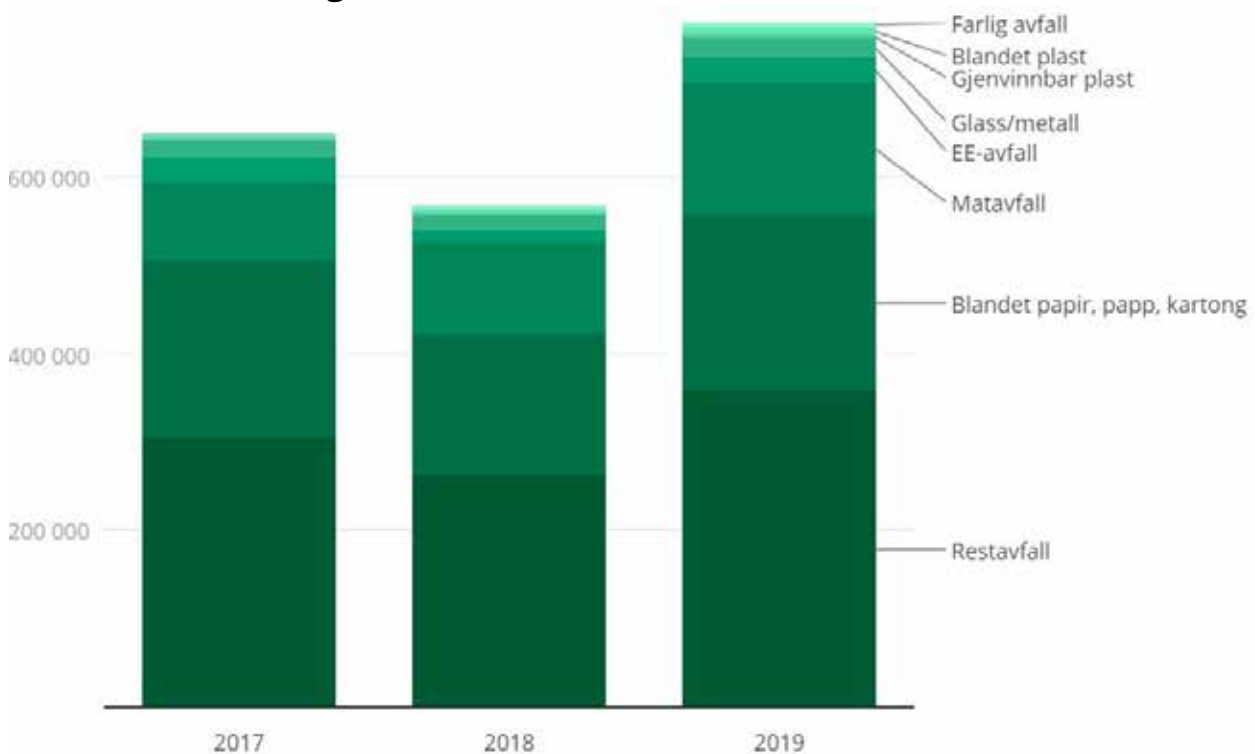
Avfall

I departementsfellesskapet har vi et todelt fokus på avfall. Vi skal minimere total avfallsmengde og kildesortere så mye som mulig av det vi produserer.

Tallene inkluderer alle departement og DSS

Totale avfallsmengder

Siden 2017 har DSS og departementenes avfallsmengde økt med 19,5%. Statistikken viser derimot en reduksjon i total avfallsmengde fra 2017 til 2018, etterfulgt av en økning fra 2018 til 2019.

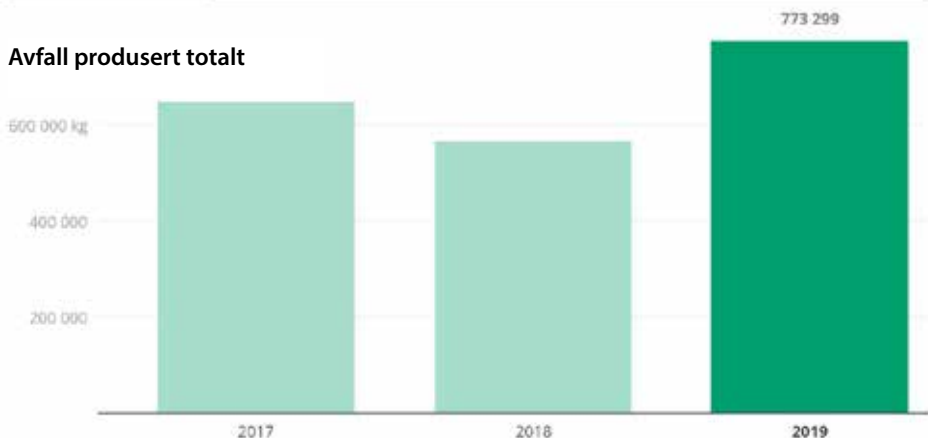
Noe av årsaken til denne økningen i 2019 kan skyldes utflyttingen fra Y-blokk og ombyggingen av lokalene i Akersgata 64. I desember 2019 oppstod det også en feil i kjølerommet i Akersgata 59, som bidro til et økt matsvinn på ca. 7,5 tonn.

Sammenlagte avfallsmengder

Avfall produsert per årsverk

Avfall produsert totalt

Når den totale avfallsmengden endres, påvirker dette kildesorteringsgraden. Når større reduksjoner skjer kun fra en fraksjon, vil dette påvirke

kildesorteringsgraden negativt. Når større økninger i avfallsmengder tilfaller kun en fraksjon vil den påvirkes positivt.

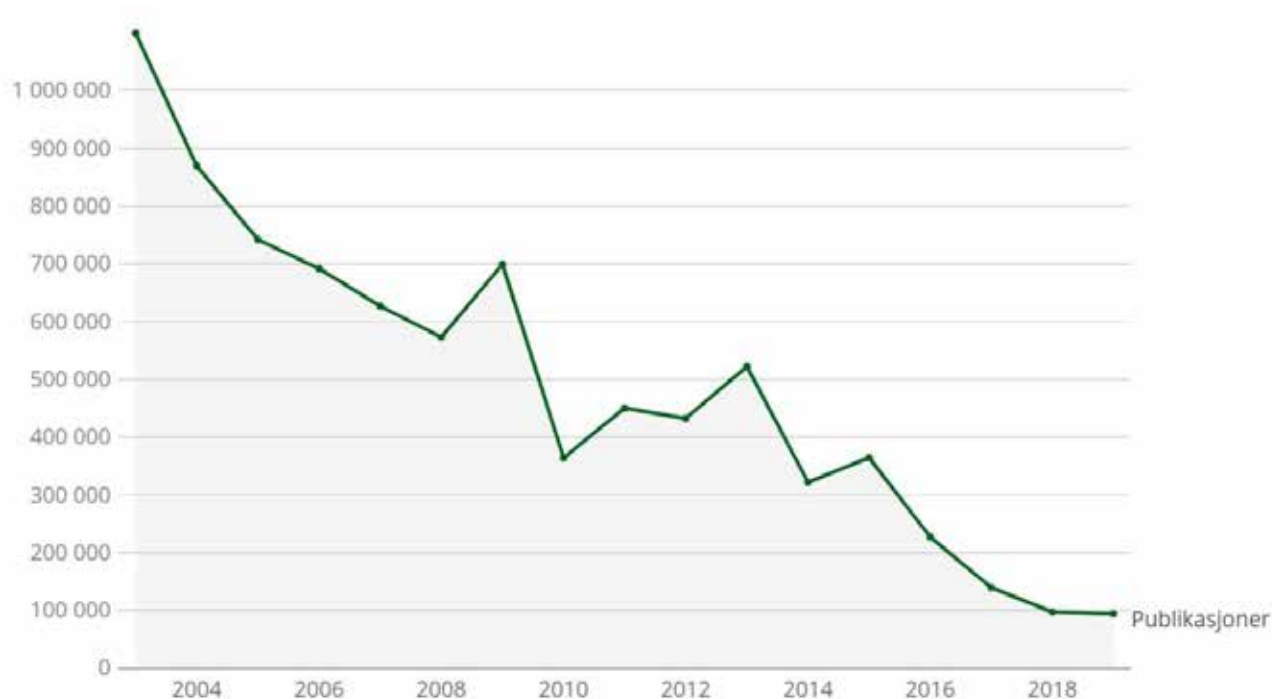
Sammenlagt kildesorteringsgrad i departementsfellesskapet

Kildesorteringsgraden i departementsfellesskapet har, siden 2017 variert svært lite. Kildesorteringsgraden har hatt en prosentvis endring på 0,75 % siden 2017. Til tross for store endringer i totale avfallsmengder, så tyder kildesorteringsgraden på at tilnærmet alle fraksjonene øker i omfang.

Samlet opplag av regjeringsdokumenter

Tallene skisserer årlig gjennomsnittlig opplag til DSS` lager av proposjoner, stortingsmeldinger og NOUer

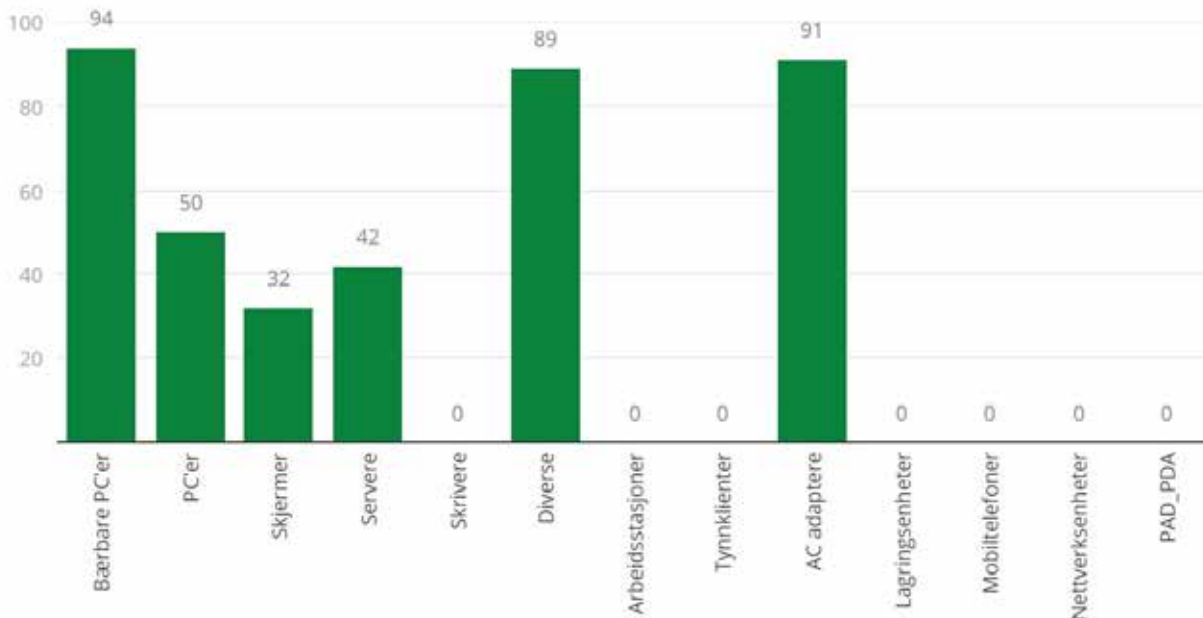

Antall opplag av regjeringsdokumenter er gått ned. Bakgrunnen for denne nedgangen er at man i større grad har gått over til digitale arbeidsprosesser, som gjør at det printes færre fysiske eksemplarer. I dag

printes kun fysiske eksemplarer på forespørsel, som igjen bidrar til mindre overskudd som blir til avfall, unødig lagerhold, samt unødvendig ressursbruk i departementsfellesskapet.

Gjenbruksprosent på innlevert IKT-utstyr

Grafikken viser hvor stor andel av alt innlevert IKT-utstyr som er gjenbrukt

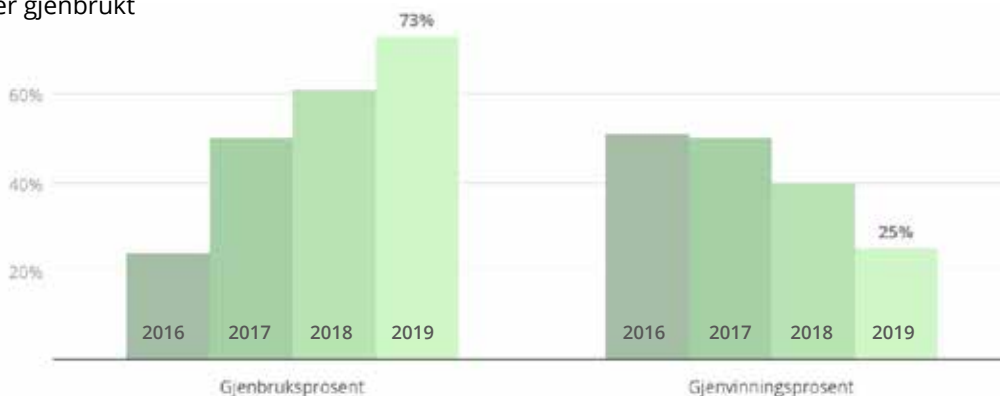

IKT-utstyr i departementsfellesskapet byttes ut i ulike intervaller. Det vil si at det enkelte år ikke er noen innleverte IKT-enheter og dermed ingen gjenbrukt, mens året etter kan samtlige være levert inn og alle være gjenbrukt. Det er viktig å understreke at det i

avtalen om IKT-utstyr inngår en ordning for gjenbruk og gjenvinning. Enheten kan gjenbrukes i sin helhet etter at innholdet er slettet, bestanddelene gjenvunnet eller forsvarlig avhendet.

Gjenbruksprosent på innlevert IKT-utstyr

Grafikken viser sammenlagt gjenbruksprosent og sammenlagt gjenvinningsprosent for innlevert IKT utstyr som er gjenbrukt

Gjennom returordningen med leverandør har vi sett en økende grad av gjenbruk og en nedgang i gjenvinning. Dette vil si at våre IKT-produkter gjenbrukes i større grad i sin helhet, fremfor at de plukkes fra hverandre og gjenvinnes til

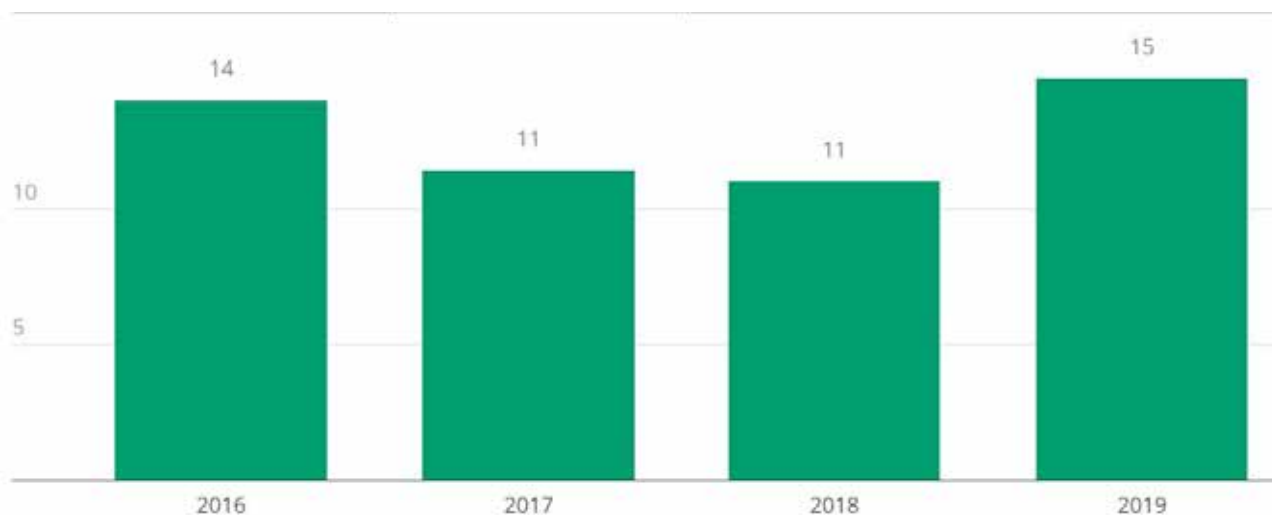
nye produkter. Dette er positivt og reduserer klimagassutslipp. Figuren viser både hvor stor andel som gjenbrukes og hvor stor andel som gjenvinnes. I tillegg kan vi se av grafikken at kun 2% av IKT-utstyret som ble levert inn i 2019 hverken lot seg gjenbruke eller gjenvinne.

Kopipapirforbruk

Sammenlagt kopiforbruk i kg

Kopipapirforbruk per årsverk i kg

Figuren viser hvor mye kopipapir som forbrukes i departementsfellesskapet. Frem til 2019 har dette forbruket gått ned frem til statistikken viser en økning i 2019.

Bakgrunnen for denne økningen er at tall fra Forsvarsdepartementet, Statsministerens Kontor og Utenriksdepartementet først ble en del av datagrunnlaget i 2019.

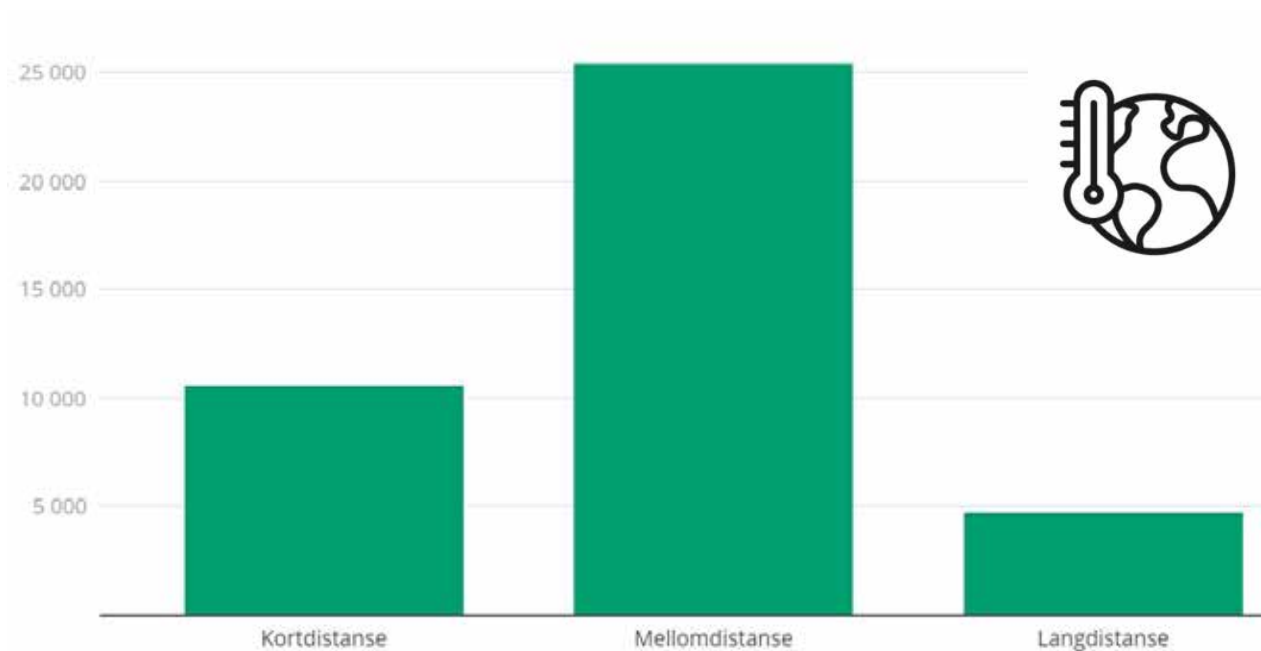
Flyreiser

Som et tiltak for å begrense flyreiser i jobbsammenheng, har departementsfellesskapet de siste tre årene satset på videokonferanser. I den sammenheng har utstyr til dette blitt rullet ut i alle felles møterom, markedsføring av tilbudet har blitt gjort, og opplæring og støtte er tilgjengelig fra DSS, som har ansvaret for tilbudet.

Det er nødvendig å understreke at det som i figur 8 fremlegges som antall flyreiser ikke alltid vil samsvare med det antallet som bestilles.

For eksempel vil en reise med mellomlandinger faktureres som en reise, mens samme reise i de klimaregnskapet regnes som flere turer.

Det arbeides i alle departement og DSS med å få de felles miljømålene inn i interne rutiner. Det foregår også et særlig arbeid med å få flyreisemålet inn i departementsfellesskapets felles policy når det kommer til tjenestereiser. Det vil dog ta tid før effekten av slike tiltak synes i statistikken.

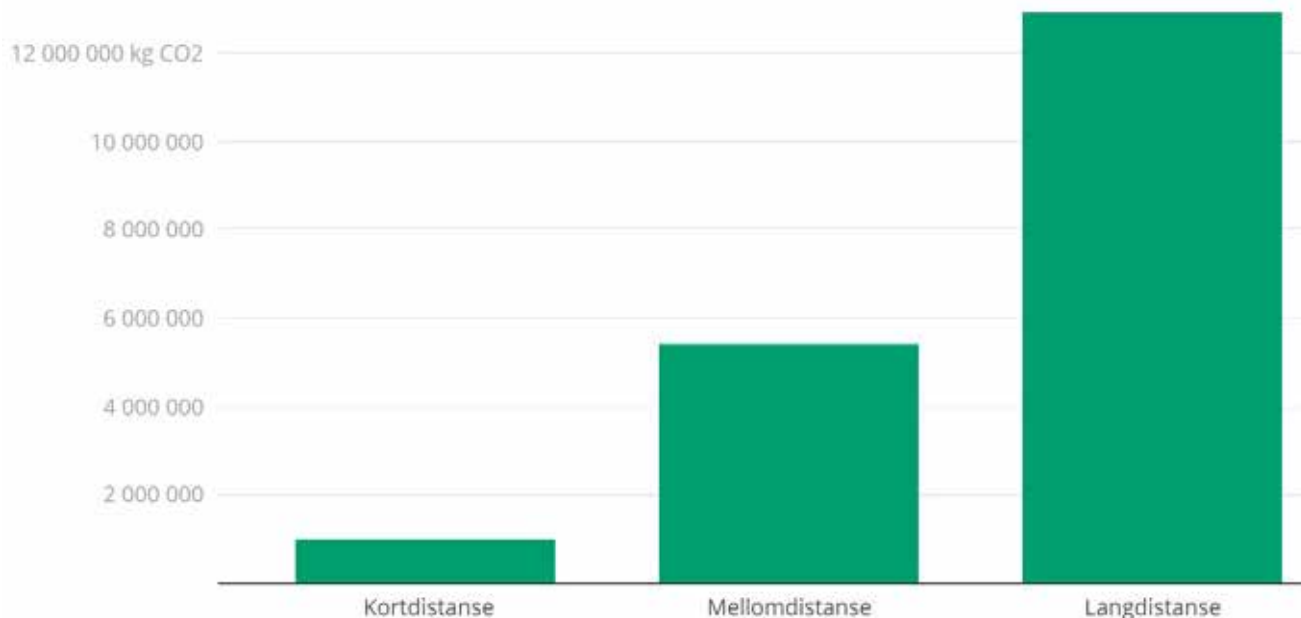

Kun tall for 2019 er tilgjengelig da reiselivsleverandør har endret utregningsmetode for karbonutslipp fra flyreiser. Dette har gjort at tall fra 2018 og tidligere

ikke er sammenlignbare med tall fra 2019, og tallene som vil komme senere. Alle departementene og DSS omfattes av tallene i grafikken.

Utslipp av CO2 fra flyreiser

Kg CO2 totalt

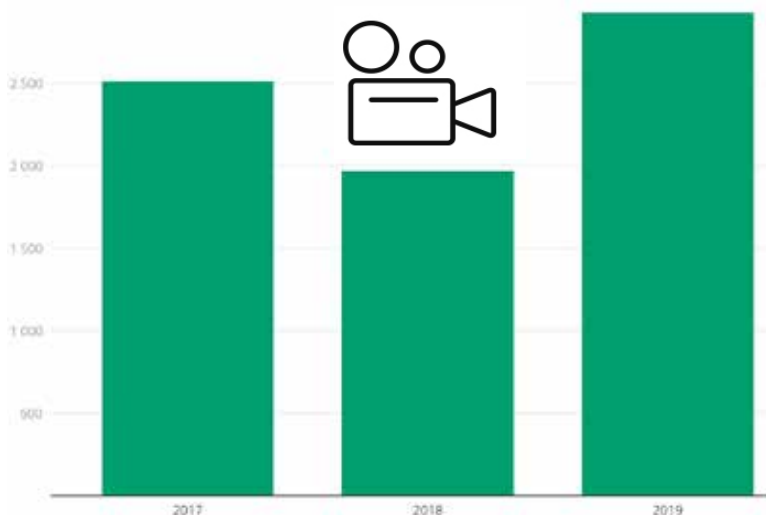
Kun tall for 2019 er tilgjengelig da reiselivsleverandør har endret utregningsmetode for karbonutslipp fra flyreiser. Dette har gjort at tall fra 2018 og tidligere

ikke er sammenlignbare med tall fra 2019, og tallene som vil komme senere. Alle departementene og DSS omfattes av tallene i grafikken.

Videokonferanser

Det er ikke mulig å fastslå hvorvidt bruk av videokonferanser har en direkte sammenheng med utviklingen innen antall flyreiser. Vi tror likevel

tilbudet om videokonferanse kan være med på å begrense reisevirksomhet i jobbsammenheng.

Tallene inkluderer videokonferansestatistikk for samtaler med en varighet over fem minutter.

Tallene inkluderer ikke Forsvarsdepartementet, Utenriksdepartementet eller Statsministerens Kontor. Statistikk for Utenriksdepartementet vil inkluderes i neste års redegjørelse, mens Forsvarsdepartementet og Statsministerens Kontor ikke fører statistikk over sin videokonferansebruk.

Anskaffelser

For å sikre ivaretagelse av samfunnsansvar i nye anskaffelser, gjennomføres det i oppstarten av en anskaffelsesprosess en risikovurdering av varen/tjenesten

som skal anskaffes. I risikovurderingen vurderes sannsynligheten for at anskaffelsen vil ha negative konsekvenser for lønns- og arbeidsvilkår, sosiale og etiske hensyn og/eller klima og miljø. Om dette er tilfelle, skal det stilles krav til leverandørene ved å sette kontraktsvilkår, kvalifikasjonskrav eller tildelingskriterier som forebygger risikoen ved anskaffelsen.

I 2019 ble 13 anskaffelser risikovurdert og av disse ble 5 vurdert til å være «risikoanskaffelser» av hensyn til miljøpåvirkning. Dette betyr at anskaffelsen innebærer kjøp av varer eller tjenester

som kan være miljøbelastende (f.eks. i form av utslipp, ikke-fornybare ressurser, kjemikalier m.m.). I disse 5 anskaffelsene ble det stilt miljøkrav i konkurransene i form av krav til miljøledelsessystem hos leverandørene, krav til egenskaper ved produktet/ytelsen og/eller krav til avfallshåndtering og avhending av produkter. DSS gjennomfører årlige stikkprøvekontroller av ivaretagelse av samfunnsansvar i kontrakter.

Det å vurdere og å fremstille kvantitativt hvorvidt miljøkrav i anskaffelser er gode, er noe vi anser som lite fruktbart. Dermed vil vurderingen av måloppnåelse innenfor anskaffelser forbli en kvalitativ vurdering uten tidsbegrensning gjennomført i et tverrfaglig samarbeid i departementsfellesskapet.

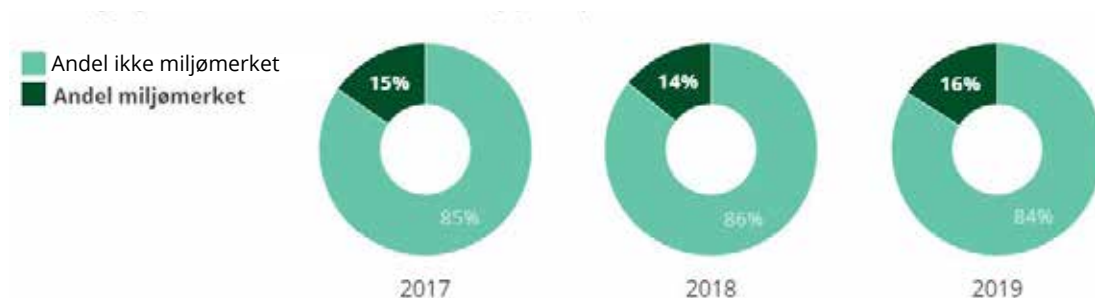
Innkjøp

Departementsfellesskapet har satt som mål å oppnå en miljømerkingsandel på 30 prosent innenfor produktkategoriene møbler og forbruksartikler.

Innkjøp av forbruksartikler

Innkjøp av miljømerkede forbruksartikler har forholdt seg noenlunde stabilt. I kjøpsprosessen erfarer vi at innkjøper møtes av en del villedende informasjon. I henhold til EMAS anses kun miljømerker som har blitt verifisert av en uavhengig

tredjepart som gyldig i denne statistikken. Om miljømerker uten denne kvalitetssikringen hadde vært gyldig hadde miljømålet allerede vært nådd. Dette viser dermed viktigheten av kommunikasjon i miljøarbeidet.

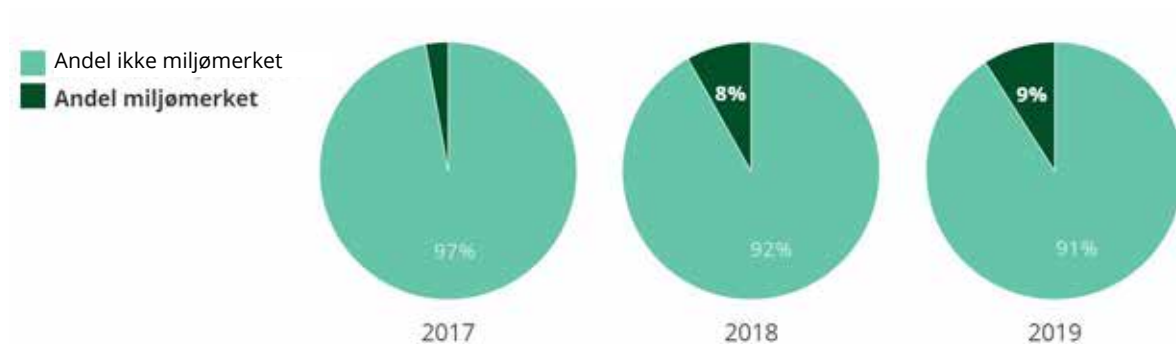
Figuren viser andelen forbruksartikler kjøpt inn i perioden 2017-19

Innkjøp av møbler

Markedet for miljømerkede møbler er langt mindre enn for forbruksartikler. Det er kun et fåtall møbler som innehar en tilstrekkelig miljømerking og departementsfellesskapet som kunde, spør gjerne etter spesifikt møblement på grunnlag av andre kriterier enn miljø. Eksempel på dette kan være nye deler til eksisterende møbler, samme stoler som

de som allerede finnes i lokalene. Dette påvirker dermed andelen miljømerkede møbelinnkjøp.

Det vil fremover arbeides med å utvikle en målrettet strategi for miljøvennlige innkjøp for departementsfellesskapet.

Figuren viser andelen miljømerkede møbler og møbeldereler kjøpt inn i perioden 2017-19

Øvrige miljøindikatorer

I tillegg til å holde løpende oversikt over vesentlige miljøaspekt ved departementsfellesskapets drift, krever EMAS forordningen at alle

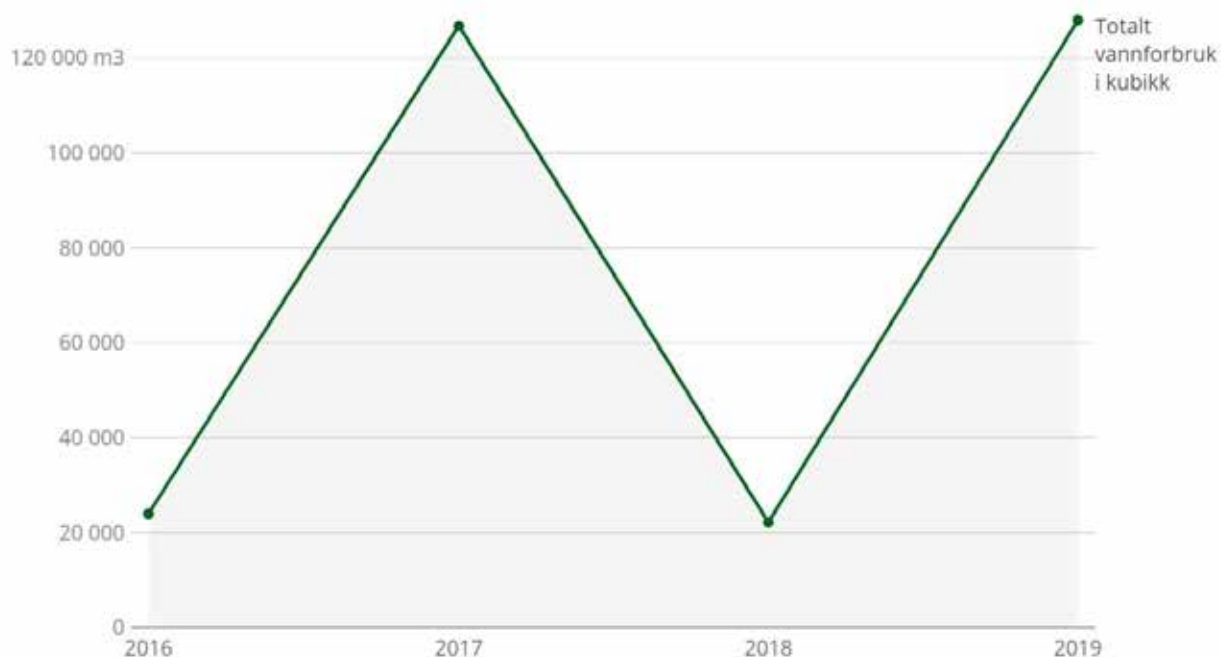
sertifiserte virksomheter skal overvåke utviklingen innenfor forbruk av vann, energi og vår påvirkning på biologisk mangfold.

Vannforbruk

Å holde oversikt over departementsfellesskapets forbruk av vann er noe vi er pålagt igjennom EMAS-forordningen. Som leietaker vil alle tiltak som går på

infrastruktur tilknyttet vann eller vannløsninger være et samarbeid mellom departementsfellesskapet og gårdeierne

Verdiene er fremsatt i kubikkmeter, og er sammenlagte verdier for departementene og DSS

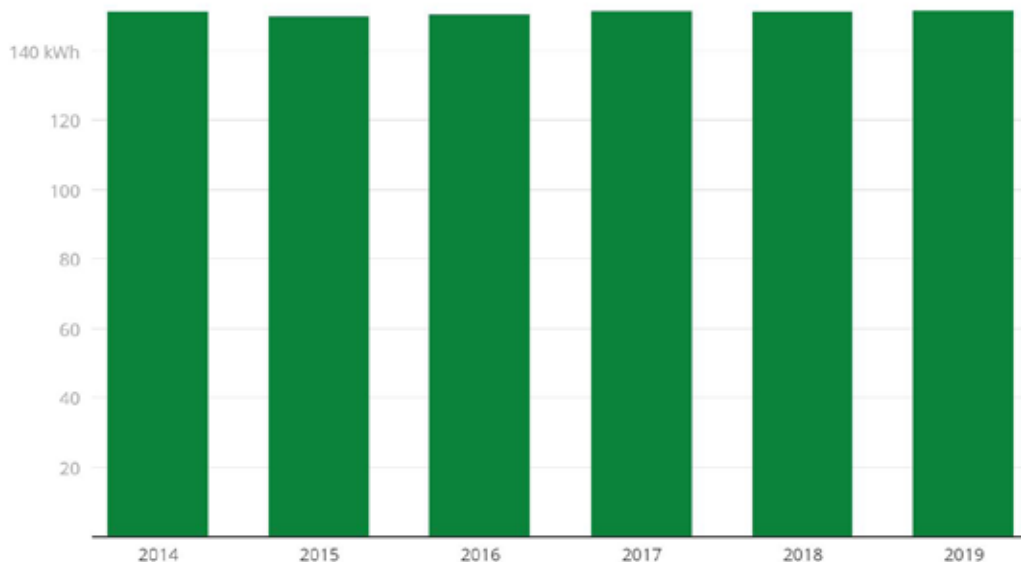

Datagrunnlaget inkluderer ikke Gullhaug Torg, Kongens gate 8, Konges gate 18-20, Glacis gate, Kirkegata 18 eller Victoria Terrasse, fra 2016 til 2018. Fra og med 2019 inngår alle departementsbyggene utenom Glacis gata i datagrunnlaget.

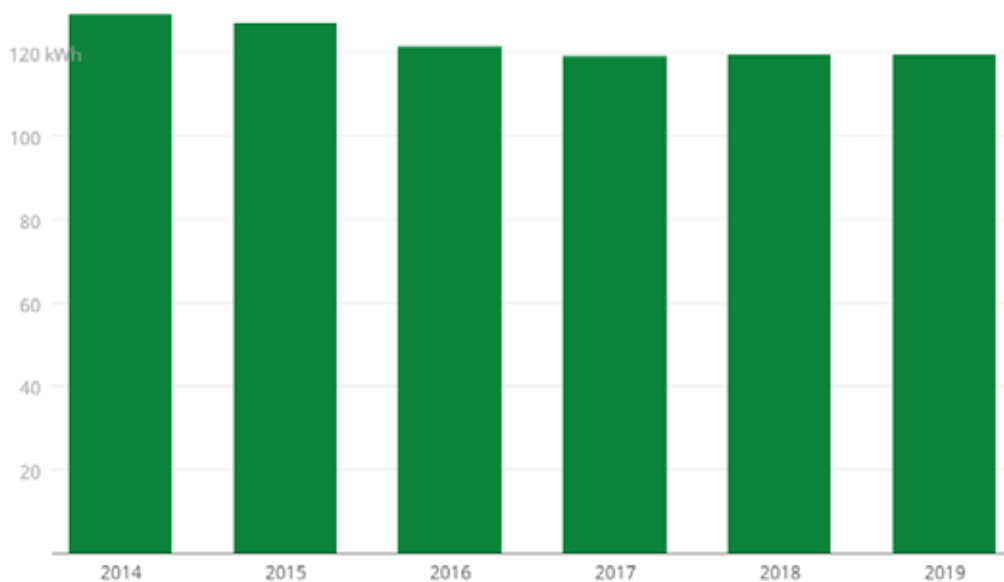
Energiforbruk per kvadratmeter

Verdiene er sammenlagte tall for departementene og DSS. Tallene inkluderer alle departementsbygg utenom Glacis gata

Fjernvarme

Elektrisitet

Som vist i figuren har forbruket av energi per kvadratmeter holdt seg på et stabilt nivå. Dette gjelder både strøm og fjernvarme. Bakgrunnen for økningen i 2019 er at Kirkegata 19 for første gang ble inkludert i beregningene.

Som huseier for størsteparten av departementsbyggene, har Statsbygg en rekke

miljømål knyttet til energieffektivitet. De arbeider kontinuerlig med å forbedre den grunnleggende infrastrukturen som er direkte avgjørende for hvor mye energi departementsansatte bruker i løpet av en arbeidsdag. Departementsfelleskapets bidrag innebærer gode rutiner for å slå av lys og på innkjøp av utstyr med lavt energiforbruk.

Bygningenes klimafotavtrykk

Ettersom at departementsfellesskapet driver kontorvirksomhet, har driften i liten grad direkte påvirkning på lokalt eller nasjonalt biologisk mangfold. Vi tar likevel høyde for miljøkonsekvensen tap av artsmangfold vil ha, og arbeider derfor for å begrense til hvor stor grad departementsdriften bidrar til en negativ utvikling.

Biodiversitet inngår som en av flere miljøkonsekvenser fra vår aktivitet i miljøkartlegginger, og påvirker dermed hvilke varer vi kjøper og hvilken mat kantinene serverer. Det stilles spesifikke krav rettet om biologisk mangfold i kantinekontrakten. Det har også blitt stilt spesifikke krav knyttet til biologisk mangfold i departementsfellesskapets avtale på innvendige planter og blomster.

Utover dette så overvåkes arealet hvert årsverk i departementsfellesskapet benytter. Dette tenker vi at kan si noe om vår arealutnyttelse. Bygningsmassen som departementene benytter varierer lite. Derfor vil variasjoner i antall årsverk i stor grad være det som gjør utslag på hvor store areal hvert årsverk beslaglegger i departementsfellesskapet. I 2016 forbrukte et årsverk i departementsfellesskapet 53,4 kvadratmeter areal. I 2017 var tallet 54,6 kvadratmeter, i 2018 hadde tallet sunket til 52,4 kvadratmeter areal, og i 2019 beslagla et årsverk i departementsfellesskapet 51,8 kvadratmeter.

Miljøindikatorer og datatilgang

Som følge av at departementene og DSS leier kontorlokaler av ulike gårdeiere kan det i ulike tilfeller påvirke muligheten for å hente ut miljøstatistikk. Der hvor det ikke har vært mulig å uthente data fra enkelte bygg eller departement vil dette fremgå i datagrunnlaget og illustrert i statistikken.

